

potrldimo z enim koncem na zemljo, na robu vode jo dobro podpremo, da leži malo nad zemljo, drugi konec pa moči nad vodo.

Ploskoma ne smemo nikoli prileteti v vodo, ampak vedno le z ostrimi robovi telesa, ali na stegnene noge, ali pa na glavo, še bolje pa je, da glavo zaščitimo z vzročenimi rokami. Dobro je ušesa zamašiti z vato, namočeno v olju, posebno kadar večkrat skačemo. Skok v vodo delamo naravnost ali z obratom, navzpred ali navzad, z mesta in z zaletom. Odženemo se vedno z obema nogama. Pri skoku bedra in roke stegnemo, roke imamo v priročenju ali v vzročenju, križ uleknjen.

Pri skoku na glavo navspred se odženemo z deske z zmerno uleknjenim križem navspred in navzgor, roke v odročanju. S hitrim trzajem v križu do popolnega vleknjenja se okrenemo navspred na glavo za cel obrat. Obenem vzročimo navznoter z dlanmi skupaj, da tako vodo z rokami izpodrežemo. Skok ni popolnoma navpičen navzdol, ampak poševen.

Dvojni obrat navspred, da priletimo z nogami v vodo, dosežemo, če se v trenutku, ko je uleknjeno telo najvišje v poletu, hipoma ulomimo v kolkah in se takoj zopet uleknemo.

Na glavo vznjak skočimo, če takoj z

odskokom križ močno vleknemo, roke pa vzročimo.

So še razni drugi skoki, bočni, iz raznih obes na deski, iz ročne stoje v raznožko ali skrčko, prevrati in pa skoki po dva v raznih prijemih, ki pa spadajo vse več ali manj k igram v vodi brez ali z orodjem.

Z lesenim drogom (palico ali desko), z obroči, s splavom, z žogo moremo izvajati najrazličnejše igre v vodi. Lahko pa igra več plavačev brez kakega orodja med seboj, da n. pr. skačejo drug čez drugega, da splavajo pod ali nad plavcem ali okrog njega v vodo in iz vode, navspred ali navzad, da se bore — odrivajo ali vlečejo drug drugega itd.

Važna in jako koristna vaja v plavanju je potapljanje. Potapljam se z nogami navzdol, ali pa z glavo, kar je bolje, ker moremo tako zediniti potapljanje s plavanjem. V vodi ne mižimo, ampak gledamo in tudi oči se hitro privadijo vodnemu pritisku. Velikega pomena je potapljanje za razne rešilne akcije, da rešimo na pr. potapljalčevega se človeka brez nevarnosti zase. Izuriti je treba za to pljuča, da morejo vztrajati pod vodo dalj časa brez vdihavanja.

O tem spregovorimo še v prihodnje kako besedo.

Prekmurje.

Ime Prekmurje in Prekmurci je bilo prej le malo znano. Šele od prevrata sem je večkrat slišimo, toda še danes je mnogo Slovencev, ki ne ločijo Prekmurja od Medjimurja ali pa oboje identificirajo. Ime samo pove, da to ne more biti enoinisto.

Medjimurje je polotok med Muro in Dravo do prejšnje ogrsko-štajerske meje, izključno hrvatsko prebivalstvo, in je Medjimurje od Božiča 1918 od naših čet zasedeno, Prekmurje pa so zasedle naše čete šele pred kratkim.

Štajerski Slovenci na desnem bregu Mure imenujejo svoje brate na levem bregu Prekmurce in to ime se je posplošilo tako, da prekmurški Radgončani imenujejo ogrske Slovence tudi Prekmurce. Pod imenom Prekmurje mislimo na one kraje prejšnje Ogrske, kjer žive Slovenci kompaktno s Slovenci na Štajerskem.

Meja slovenskega Prekmurja je torej na jugu Mura, na vzhodu potok Kučnica do Sv. Ane na Avstrijskem. Tu se narodnostna meja odcepi od prejšnje državne in se

obrne proti severovzhodu v ravni črti gor do Dol. Sinika (Alsószőlőnk) ob Rabi, ki je slovenski (župnik dr. Lenaršič Mirko). Do 34. poldnevnik je Raba severna meja; seveda je Monošter (St. Gothard) in Raba-kethely močno mešan. Na vzhodu razdeli narodnost od Rabe do Krke precej pravilno 34. poldnevnik; Farkašovci (Farkasfalva) so nekoliko mešani, dočim so Dolinci (Nagydolány) čisto slovenski in Hodoš je zopet mešan. Hodoš bo zadnja jugoslovanska postaja ogrske državne železnice iz glavnega kraja v Prekmurju — Murske Sobote v Kermedin (Körmend). Središče (Kisszerdahely), južno od Hodoša, je slovensko. Nekoliko južno odtod se zavije meja proti vzhodu do Kobilja (Kebele), po celem Prekmurju znane stare slovenske vasi. Prebivalci v Kobilju so kaj ponosni na starodavnost svoje vasi. Dalje proti jugu se vije meja mimo vasi Jošec, Žitkovci (Zsitkóc), Radmožanci (Radamos) do Dol. Lendave, ki je kakor druga mesta in trgi zelo mešana, četudi ima na zunaj popolno-

ma ogrsko lice. Lendavski hribi od Duge vesi (Hosszufalu) do Čentibe (Csente) so danes že zelo mešani, pred nekaj desetletji pa smo slišali tam izključno slovensko govorico. Dalje do Mure lahko vzamemo za mejo potok Ledava, vendar moramo omeniti, da se nahajajo na desnem bregu potoka ogrske vasi Gyertyános, Lendvalakos in Harmosmalom. V tem obsegu torej še živijo Slovenci na Ogrskem.

Meja, ki so jo načrtali za Jugoslavijo našemu Prekmurju na mirovnem posvetu v Parizu, se ujema na vzhodu in zahodu z narodnostno mejo. Krivična je pa na severu, kjer se ne ozira na narodnost, ampak na razvodje. Izgubili bi naj tam 11 do 12 tisoč Slovencev in seveda tudi Monošter. Prepričani smo pa, da bodo še enkrat revidirali mejo v Prekmurju tako, da pridejo vsi Prekmurci pod eno streho. Dobili bomo na drugi strani nekaj ogrskih občin. To so že zgoraj navedene vasi Gyertyános, Lendvalakos, Harmosmalom, dalje Kamahaza, Göntérhaza in Hidvég, na jugu Völgyfalu in Lendvanjfalú.

Največji kraj v Prekmurju je Monošter (St. Gothard), središče Prekmurja pa Murska Sobota. Večji in pomembnejši kraji so tudi D. Lendva, Belatinci; Turnišče je znano kot »svobodno« mesto in prebivalce Turnišča še danes imenujejo »varašance« t. j. meščane, ki so začasa turške vlade v V. Kaniži res imeli nekaj predpravil.

Rodovitnost zemlje se da primerjati z Banatom, namreč ravnina med Muro in goriškim delom Prekmurja. S pametno agrarno reformo bo postalo lahko Mursko polje žitnica za manj rodovitne dele Slovenije. Sedaj je še velika večina zemlje v grofovskih rokah in le površno obdelana. Goriški, severni del Prekmurja je gozdat in prebivalstvo revnejše od onega v južnem delu.

Prekmurci nas spominjajo na veliko Kocljevo in Pribinovo državo s stolico ob

Blatnem jezeru. Slovenski živelj okoli jezera je že davno davno zamrl brez sledu, ker so bili Slovenci najbrže prerediti naseljeni. Madžariziranje je samo pod pritiskom mogoče in je mnogo težje kot pa ponemčevanje. Ti težkoči imamo zahvaliti, da je v Prekmurju še nad 100.000 Slovencev.

Pravo narodno življenje med Prekmurci je zbudil šele župnik Klekl. L. 1903. so dobili Prekmurci »Kalendar Srca Jezusovoga«. Eno leto pozneje je začel Klekl izdajati »Marijin List« in l. 1912. tednik »Novine«, pisan v gajici. »Novine« so največ pripomogle k narodnemu prebujanju. Tudi več brošuric verske vsebine je izšlo izpod njegovega peresa. Kūhar Štefan († 1915) je zbral nekaj narodnih pesmi, ki so tudi tiskane.

Pravi narodnjak je bil tudi dr. Ivanocy, dekan v Tišini.

Ljudstvo je globokoverno, moralno nepokvarjeno in zdravo. Skopa tretjina Prekmurcev je luteranske veroizpovedi. Prekmurci nimajo niti ene slovenske šole, dočim ogrskih ljudskih šol ni primanjkovalo.

Bolševizem, ki prevladuje povsod na Ogrskem, je našel v Prekmurju zase zelo nerodovitna tla. Prekmurci niso dovzetni za kaj takega. Bolševiki niso mogli pri njih niti ene svoje naredbe izpeljati; vsaki taki se ljudstvo najodločnejše upira. Bolševizem je storil, da je narodna zavest pri vseh Prekmurcih dosegla največjo stopnjo. Če rečem, da so Prekmurci jokaje prosili osvoboditve, to ni samo mogoče času primerna fraza, ampak je s tem še premalo resnično dejstvo izraženo. Da bo Prekmurje jugoslovansko, o tem so bili vsi Prekmurci prepričani, vendar se jih je polastila včasih neka malodušnost, dvom, da morda Jugoslavija ne mara zanje. Danes so združeni z nami za vedno.

J. G.

Pesem neodrešenih!

J. Mohorov.

Na straži ob Soči
še ognji goré
in svetijo v noči
do belega dne.

Na straži ob Soči
sto svetih grobov
budi se ponoči
in rjove: domov!

Na straži ob Soči
v verigah ječi
in prosi pomoči:
Domovje, otmi!